

Sygn.akt III APo 5/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SA Dorota Elżbieta Zarzecka

SA Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 listopada 2016 r. w B.

sprawy z **wniosku Rzecznika Dyscyplinarnego dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej**

przeciwko **P. M.**

o uchybienie godności zawodu nauczyciela oraz uchybienie obowiązkom określonym w art. 6 ustawy Karta Nauczyciela

na skutek odwołania **Rzecznika Dyscyplinarnego dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej**

od orzeczenia Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej z dnia 7 lipca 2016 r. sygn. akt OKDN.121.76.2014

uchyla zaskarżone orzeczenie oraz poprzedzające je orzeczenie dyscyplinarne Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Wojewodzie (...) - (...) z dnia 16 września 2014 roku i umarza postępowanie.

SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Bożena Szponar – Jarocka

Sygn. akt III APo 5/16

UZASADNIENIE

Komisja Dyscyplinarna dla (...) przy Wojewodzie (...) - (...) orzeczeniem dyscyplinarnym z dnia 16 września 2014 r., na podstawie § 36 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 1998 r. w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego (Dz. U. nr 15, poz. 64) postanowiła uniewinnić P. M. od zarzucanego mu czynu, tj. użycia przemocy fizycznej w stosunku do ucznia Szkoły Podstawowej nr (...) w B., czyli uchybienia godności zawodu nauczyciela oraz obowiązkom określonym w art. 6 ustawy z 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela. Komisja uznała, że obwiniony P. M. nie uchybił obowiązkom, o których mowa w art. 6 ustawy z 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.

Na skutek odwołania Rzecznika Dyscyplinarnego dla (...) przy Wojewodzie (...) - (...) od tego orzeczenia, Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej w W. orzeczeniem dyscyplinarnym z dnia 7 lipca 2016 r. utrzymała w mocy zaskarżone orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Wojewodzie (...) - (...).

Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna uznała, że nauczyciel P. M., podejmując ponownie interwencję wychowawczą, zachował się niezbyt właściwie, przede wszystkim reagując na postępowanie uczniów, jednak nie uczynił tego z premedytacją, z zamiarem skrzywdzenia ucznia w jakikolwiek sposób, jego interwencja nie miała też zamiaru zadania uczniowi bólu. P. M. podjął ponowną interwencję, zdaniem Komisji Odwoławczej, w sposób może nie do końca adekwatny i też może nie do końca etyczny, jednak mimo wszystko niewypełniający znamion uchybienia godności zawodu nauczyciela i obowiązkom, o których mowa w art. 6 ustawy Karta Nauczyciela. Ponadto Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna wzięła pod uwagę dotychczasowy przebieg postępowania, również i to, że nauczyciel w jakimś stopniu poniósł określoną karę, a ponadto nie pracuje już w szkole, ani w zawodzie.

Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Edukacji Narodowej zaskarżył orzeczenie Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej z dnia 16 września 2014 r. w całości, zarzucając mu nauszenie:

1) § 30 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 1998 r. w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego (Dz. U. z 1998 r., Nr 15 poz. 64) poprzez błędną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i uznanie, iż obwiniony nie naruszył przepisu art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r. poz. 191), zgodnie z którym: nauczyciel obowiązany jest: rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, w tym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę;

2) § 35 ust. 2 ww. rozporządzenia, zgodnie z którym przy wymiarze kary bierze się pod uwagę okoliczności popełnienia przewinienia, stopień winy, szkodliwość społeczną przewinienia, a także zachowanie się obwinionego przed i po popełnieniu przewinienia;

3) art. 81 ust. 2 ustawy Karta Nauczyciela, poprzez uzasadnienie orzeczenia faktem, iż obwiniony nie jest już nauczycielem wbrew ww. przepisowi, iż rozwiązanie stosunku pracy po popełnieniu czynu nie stanowi przeszkody do wszczęcia i prowadzenia postępowania dyscyplinarnego oraz wymierzenia kary dyscyplinarnej.

Mając powyższe na uwadze Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Edukacji Narodowej wniósł o uchylenie orzeczenia oraz orzeczenie wobec obwinionego kary nagany z ostrzeżeniem, ewentualnie wniósł o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Komisję Dyscyplinarną dla (...) przy Wojewodzie (...) - (...).

W odpowiedzi na odwołanie obwiniony P. M. wniósł o oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i umorzenia postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Niezależnie od podniesionych przez skarżącego zarzutów zaskarżone orzeczenie Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej oraz poprzedzające je orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Wojewodzie (...) - (...) z 16 września 2014 r. podlegały uchyleniu, a przedmiotowe postępowanie umorzeniu.

Na gruncie niniejszej sprawy doszło do przedawnienia karalności czynu, o które został obwiniony P. M.. Z uwagi na powyższe Sąd Apelacyjny uznał za bezprzedmiotowe odnoszenie się do zarzutów odwołania.

Do popełnienia zarzucanego P. M. czynu doszło w dniu 13 marca 2013 r. Postępowanie dyscyplinarne toczące się w niniejszej sprawie zostało wszczęte przed dniem 31 maja 2016 r., dlatego rozstrzygając sprawę należy mieć na uwadze przepis art. 81 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r., nr 97, poz. 674 z późn. zm), obowiązujący przed zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw. Zgodnie treścią art. 81 ust. 1 ustawy - Karta Nauczyciela (w brzmieniu obowiązującym przed dniem 31 maja 2016 r.), postępowanie dyscyplinarne nie może być wszczęte po upływie 3 miesięcy od dnia uzyskania przez właściwy organ, przy którym powołana została komisja dyscyplinarna - wiadomości

o popełnieniu czynu uzasadniającego nałożenie kary i po upływie 3 lat od popełnienia tego czynu. Jeżeli jednak czyn stanowi przestępstwo, okres ten nie może być krótszy od okresu przedawnienia ścigania tego przestępstwa.

Wprawdzie wykładnia tego przepisu może prowadzić do wniosku, że postępowanie dyscyplinarne wszczęte w terminach w nim określonych nie ulega przedawnieniu. Przyjęcie takiej interpretacji jest jednak nie do zaakceptowania, zwłaszcza że w art. 850 ust. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (test jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 668) w brzmieniu obowiązującym od dnia 31 maja 2016 r., poza terminami na wszczęcie postępowania dyscyplinarnego nauczycieli, przewidziany został również 5-letni termin przedawnienia czynu uzasadniającego nałożenie kary dyscyplinarnej, liczony od dnia popełnienia tego czynu. Należy zwrócić jednak uwagę, że 5-letni termin przedawnienia karalności, o którym mowa w art. 850 ust. 4 ustawy - Karta Nauczyciela, ma zastosowanie do spraw wszczętych w czasie obowiązywania tego przepisu. Zgodnie natomiast z art. 11 ustawy z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 16 maja 2016 r.), do wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy postępowań wyjaśniających i postępowań dyscyplinarnych stosuje się przepisy dotychczasowe.

Przepis 81 ustawy - Karta Nauczyciela obowiązujący przed zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 18 marca 2016 r. bezpośrednio nie posługuje się terminem przedawnienia dyscyplinarnego, po upływie którego nie można byłoby orzekać o karze. Jednakże dopuszczenie do sytuacji pozostawania w stanie obwinienia bez ustalonych granic czasowych jest niezgodne z Konstytucją RP. Istotnie bowiem, jeżeli prawo karne przewiduje przedawnienie karalności przestępstw, to tym bardziej instytucja ta powinna mieć zastosowanie w stosunku do przewinień dyscyplinarnych.

W świetle dorobku doktryny wypracowanego na tle regulacji kodeksu karnego, przedawnienie jest instytucją opierającą się na przekonaniu, że po upływie znacznego czasu od popełnienia przestępstwa pociąganie jego sprawcy do odpowiedzialności nie jest celowe. Przedawnienie jest przede wszystkim okolicznością uchylającą karalność, co oznacza, że aspekt materialny tej instytucji wysuwa się na plan pierwszy. Skutkiem procesowym przedawnienia jest zakaz wszczynania postępowania oraz nakaz umorzenia postępowania wszczętego w sprawie o przestępstwo, którego karalność ustała. Artykuł 101 § 1 k.k. różnicuje okresy przedawnienia karalności w zależności od wagi przestępstwa - zgeneralizowanej oceny jego społecznej szkodliwości (Marek A., Komentarz do art. 101 kodeksu karnego (w:) Kodeks karny. Komentarz, LEX 2010).

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że tylko interpretacja art. 81 ust. 1 ustawy - Karta Nauczyciela zakładająca, że uregulowanie to dotyczy również przedawnienia karalności, znajduje racjonalne uzasadnienie. Gdyby bowiem przyjąć, że zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy - Karta Nauczyciela przedawnienie karalności przewinień dyscyplinarnych nie następuje, o ile postępowanie to zostało wszczęte we właściwym czasie, to w konsekwencji należało by również zaakceptować wniosek, że ustawodawca przewidział w prawie karnym przedawnienie karalności przeważającej liczby różnego rodzaju przestępstw, a nie wprowadził tej instytucji do postępowania dyscyplinarnego dotyczącego przewinień dyscyplinarnych, zasługujących na słabszą represję. Przy założeniu racjonalności działań ustawodawcy, w ocenie Sądu Apelacyjnego, wniosek ten jest nie do przyjęcia.

Reasumując, wykładnia gramatyczna art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela prowadzi do wniosków nieracjonalnych i nieakceptowalnych. Należy zatem stwierdzić, że przedawnienie karalności czynu uzasadniającego nałożenie kary na nauczyciela w postępowaniu dyscyplinarnym następuje po upływie 3 lat od popełnienia tego czynu. Jeżeli jednak czyn stanowi przestępstwo, okres ten nie może być krótszy od okresu przedawnienia karalności tego przestępstwa. Skutkiem procesowym przedawnienia jest zakaz wszczynania postępowania oraz nakaz umorzenia postępowania wszczętego w sprawie o przestępstwo, którego karalność ustała.

Obwinionemu P. M. zarzucono dopuszczenia się w dniu 13 marca 2013 r. uchybienia godności zawodu nauczyciela oraz obowiązkowi określonym w art. 6 ustawy z 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela. Oznacza to, że termin przedawnienia karalności tego czynu upłynął w dniu 13 marca 2016 r.

Prawomocne orzeczenie Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Ministrze Edukacji Narodowej zostało ogłoszone w dniu 7 lipca 2016 r., a więc już po upływie 3 letniego terminu przedawnienia liczonego zgodnie z przepisem

art. 81 ustawy Karta Nauczyciela od dnia popełnienia czynu. Mając powyższe na uwadze należało uchylić zaskarżone w niniejszej sprawie orzeczenie oraz poprzedzające je orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Wojewodzie (...) z 16 września 2014 r. Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 1998 r. w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego, nie wszczyna się postępowania dyscyplinarnego, a wszczęte umarza, gdy nastąpiło przedawnienie odpowiedzialności dyscyplinarnej, o którym mowa w art. 81 ust. 1 ustawy. Stosownie do treści tego przepisu upływ terminu przedawnienia karalności czynu obliguje do umorzenia postępowania.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie przepisu art. 386 § 3 k.p.c. w zw. z przepisem art. 77 ust. 5a ustawy - Karta Nauczyciela uchylił orzeczenia Komisji Dyscyplinarnych i umorzył postępowanie.

SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Bożena Szponar-Jarocka